

Шляхи інтеграції олімпійської освіти в діяльність закладів дошкільної освіти

Лимаренко Н. П.¹, Єрмолова В. М.²

Опубліковано

30.08.2025

Секція

Фізична культура і спорт

УДК

796.032:373.21(045)

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17148277>

Анотація. Стаття присвячена розкриттю можливостей інтеграції елементів олімпійської освіти в освітній процес відповідно до Програми розвитку дитини від народження до шести років «Я у світі». Зважаючи на виклики сьогодення, все більш актуальним стає впровадження ціннісно орієнтованих підходів у систему дошкільної освіти, серед яких олімпійська освіта посідає особливе місце.

Олімпійська освіта, як складова гуманістичної педагогіки, базується на концепції гармонійного розвитку особистості, сформульованій засновником сучасного олімпійського руху П'єром де Кубертенем. Вона охоплює не лише фізичне, а й моральне, соціальне та інтелектуальне виховання дитини. У контексті дошкільної освіти елементи олімпійської освіти можуть ефективно сприяти формуванню ключових компетентностей, розвитку ціннісних орієнтацій та зміцненню загального здоров'я дітей.

У результаті проведеного дослідження проаналізовано зміст освітніх ліній програми «Я у світі» та обґрунтовано доцільність і можливість впровадження в них відповідних компонентів олімпійської освіти. Запропоновано конкретні форми й методи інтеграції за такими освітніми напрямками: «Особистість дитини», «Дитина у соціумі», «Дитина в природному довіллі», «Дитина у світі культури», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», «Діяльність дитини» та «Мовлення дитини».

Особливу увагу приділено очікуваним результатам впровадження: формуванню у дітей основ здорового способу життя, розвитку моральних якостей, соціальних навичок, позитивного ставлення до фізичної активності та підвищенню їхньої загальної життєвої компетентності. У матеріалах статті акцентовано, що інтеграція олімпійської освіти в систему дошкільної освіти України не лише збагачує зміст виховного процесу, а й сприяє вихованню гармонійно розвиненої, фізично активної та соціально відповідальної особистості вже з перших років життя.

Ключові слова: інтеграція, олімпійська освіта, заклад дошкільної освіти, освітня програма «Я у світі».

Ways to Integrate Olympic Education into the Activities of Preschool Institutions

Annotation. The article focuses on exploring the integration of Olympic education elements into the educational process within the framework of the *Child Development Program from Birth to Six Years "I am in the World"*. In light of contemporary challenges, there

¹ викладачка кафедри історії та теорії олімпійського спорту, аспірантка Національного університету фізичного виховання і спорту України, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-6693-3683>

² кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, професор кафедри історії та теорії олімпійського спорту, Навчально-наукового олімпійського інституту, Національного університету фізичного виховання і спорту України, ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-2539-2397>

is a growing need to implement value-oriented approaches in early childhood education, among which Olympic education holds a significant place.

Olympic education, as a component of humanistic pedagogy, is based on the concept of harmonious personal development formulated by the founder of the modern Olympic Movement, Pierre de Coubertin. It encompasses not only physical but also moral, social, and intellectual development of the child. Within the context of preschool education, elements of Olympic education can effectively contribute to the formation of key competencies, the development of value orientations, and the strengthening of children's overall health.

As a result of the research, the content of the educational lines of the "I am in the World" program was analyzed, and the feasibility and potential of integrating Olympic education components were substantiated. Specific forms and methods of integration are proposed for the following educational domains: *Child's Personality*, *Child in Society*, *Child in the Natural Environment*, *Child in the World of Culture*, *Child in the Sensory-Cognitive Space*, *Child's Activity*, and *Child's Speech*.

Special attention is given to the expected outcomes of this integration: the formation of a healthy lifestyle, development of moral values and social skills, promotion of a positive attitude toward physical activity, and the enhancement of overall life competence in children. The article emphasizes that integrating Olympic education into the preschool education system in Ukraine not only enriches the content of the educational process but also supports the upbringing of a harmoniously developed, physically active, and socially responsible individual from the earliest years of life.

Keywords: integration, Olympic education, preschool educational institution, educational program «I am in the World».

Вступ

Постановка проблеми. XXI століття справедливо вважається століттям освіти – саме так його окреслило ЮНЕСКО, підкреслюючи, що розвиток людства напряму залежить від якості та доступності освіти на всіх рівнях. В Україні гуманістична спрямованість освіти закріплена як один із ключових орієнтирів у Національній доктрині розвитку освіти у XXI столітті. Вона передбачає повагу до дитини як до унікальної особистості, створення умов для її всебічного розвитку та формування ціннісного ставлення до себе, інших і навколишнього світу.

Особливе значення в цьому контексті набуває дошкільна освіта, яка сьогодні активно розвивається у багатьох напрямках. Посилюється інтерес до внутрішнього світу дитини, її потреб, здібностей, емоційного стану та взаємодії з соціальним середовищем. Все частіше акцент зміщується з формального навчання на створення сприятливого простору для розвитку: фізичного, мовленнєвого, пізнавального, соціального, емоційного та естетичного

У сучасній практиці одним із провідних принципів дошкільної освіти виступає інтеграція освітніх галузей. Це не просто методичний прийом, а спосіб мислення, що дозволяє будувати зміст освіти навколо потреб і можливостей дитини. Інтегрований підхід передбачає об'єднання різних сфер знань і діяльності в цілісний освітній процес, у якому навчання й виховання взаємодіють, збагачують одне одного й формують стійкі особистісні якості дитини.

Таким чином, інтеграція є потужним інструментом, що дозволяє ефективно поєднувати традиційні й інноваційні підходи, забезпечуючи єдність навчального, виховного та розвивального впливів у дошкільному освітньому просторі.

Аналіз наукових досліджень. Ще у XVII столітті чеський педагог-гуманіст, письменник, релігійний і громадський діяч, основоположник педагогіки як самостійної дисципліни, Ян Амос Коменський у «Великій дидактиці» зазначав: «Все, що у взаємному

зв'язку, повинне викладатися у такому ж зв'язку» [3, с. 146]. Його вислів можна вважати прообразом визначення поняття «інтеграція».

Сьогодні існують різні трактування дефініції «інтеграція». Так, Сучасний тлумачний словник української мови визначає інтеграцію як об'єднання чого-небудь у єдине ціле [10, с.365].

Український науковець Н. М. Бібік представляє інтеграцію як процес взаємодії, об'єднання, взаємовпливу, взаємопроникнення, взаємозближення, відновлення єдності двох або більшої кількості систем, результатом якого є утворення нової цілісної системи, що набуває нових властивостей та взаємозв'язків між оновленими елементами системи [6, с. 201].

У педагогічному словнику дефініція «інтеграція» подається як стан зв'язності окремих диференційованих частин і функцій системи, організму в ціле, так і процес, що веде до такого стану [7, с.229].

Соціолого-педагогічний словник трактує інтеграцію як сторону процесу розвитку, яка пов'язана з об'єднанням у ціле раніше різнорідних частин та елементів, що сприяє формуванню нових систем, де збільшується обсяг та інтенсивність взаємозв'язків і взаємодій між елементами [8, с.94].

Клепко С. Ф. вважає, що інтеграція постає передусім як організація знання, спрямована на одержання чи виробництво максимуму інформації при мінімальних витратах [2, с.13].

Козловська І. М. вбачає в інтеграції єдиний процес взаємодії елементів, де водночас забезпечується системність кінцевого результату процесу та зберігаються індивідуальні властивості елементів інтеграції [11, с. 29].

Не зважаючи на відмінності у трактуванні різними авторами дефініції «інтеграція», всі визначення об'єднує взаємодія різних елементів процесу, яка призводить до утворення нових елементів, а у випадку дошкільної освіти – нових компетентностей дитини.

Освітня діяльність на основі принципу інтеграції в закладах дошкільної освіти має широкий розвивальний ефект. Пізнання дійсності дитиною дозволяє розкривати взаємозалежності в цілісній картині світу. Інтеграція в навчанні дає змогу створювати у дітей сильну внутрішню пізнавальну мотивацію. Інтеграція в навчанні – це глибока форма взаємозв'язку, взаємопроникнення різноманітних компонентів змісту навчання, виховання та освіти дітей дошкільного віку.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета полягає у визначенні адекватних форм і методів інтеграції олімпійської освіти у процес реалізації Програми розвитку дитини від народження до шести років «Я у світі».

Завдання статті:

- Проаналізувати зміст освітніх ліній Програми розвитку дитини «Я у світі» з метою виявлення можливостей для інтеграції елементів олімпійської освіти.
- Розробити та обґрунтувати адекватні форми і методи впровадження олімпійської освіти у відповідні освітні лінії програми з урахуванням вікових особливостей дітей дошкільного віку.

Методи дослідження. Аналіз науково-методичної літератури та документальних матеріалів. Синтез та узагальнення.

Результати

Інтегрований підхід у дошкільній освіті України реалізується через технології, закладені в освітній програмі «Я у світі». Важливою вимогою до змісту освіти в сучасних умовах є відкриття дошкільнику світу в його цілісності й різноманітності через досягнення балансу поінформованості у чотирьох основних світах – «Природа», «Культура», «Інші люди» та «Я сам». Упровадження у педагогічну практику

компетентнісного підходу забезпечує розвиток у дитини домірної віку досвідченості як інтегральної характеристики [14, с. 12].

Виходячи з цього зміст дошкільної освіти органічно поєднує когнітивний досвід, досвід практичної діяльності, досвід творчої діяльності та досвід ставлення. Як зазначається в освітній програмі «Я у світі» [14, с. 12] *когнітивний досвід* передбачає систему знань про природу, культуру, людей, власне Я; про способи діяльності, які забезпечують формування цілісної наукової картини світу; *досвід практичної діяльності* має на меті інтелектуальні та практичні вміння і навички як основу предметно-практичної, пізнавальної та комунікативної діяльності; *досвід творчої діяльності* передбачає здатність відшуковувати рішення проблем; виконувати відомі завдання новими способами; висувати оригінальні ідеї, творчо перетворювати дійсність; розвиток креативності як базової якості особистості; *досвід ставлень* представляє систему ціннісних ставлень дитини до світу та до самої себе; мотиваційне, емоційне, вольове ставлення до природного, предметного, людського довкілля та власного Я.

Заснована на компетентнісному підході, освітня програма «Я у світі» покликана забезпечити міцний фундамент для навчання в дошкільному віці у безпечному та турботливому середовищі, яке сприяє фізичному, соціальному, емоційному та когнітивному розвитку всіх дітей.

Інтеграція олімпійської освіти, в основі якої лежить «формування особистості, яка у своїх діях і думках керується загальнолюдськими гуманістичними нормами поведінки, що передбачаються ідеями олімпізму та принципами Олімпійської Хартії, є складовою цілісного освітнього процесу» [1, с. 130] і може сприяти більш ефективному вирішенню освітніх завдань, передбачених програмою «Я у світі» для закладів дошкільної освіти.

Олімпійська освіта як педагогічний процес «формування особистості, яка у своїх діях і думках керується загальнолюдськими гуманістичними нормами поведінки, що передбачаються ідеями олімпізму та принципами Олімпійської хартії» [1, с. 130] є складовою цілісного освітнього процесу, яка має власну структуру, що не порушує структуру освітнього процесу закладу дошкільної освіти, а лише доповнює і розширює її.

Олімпійська освіта як гуманістичний процес керується базовими педагогічними принципами, а саме, принципами гуманістичної спрямованості, співпраці, науковості, доступності, свідомості та активності, системності, інтегративності та наочності [13].

Зміст олімпійської освіти поєднує комплекс ключових компетентностей, які формуються відповідно до вікових, психологічних та фізичних особливостей дітей. Ця система спрямована на всебічний розвиток особистості через призму ідей олімпізму, інтегруючи знання, цінності та практичну діяльність. У структурі змісту можна виокремити такі основні напрями, представлені у рисунку1:

- *Інформаційний напрям* охоплює базові знання про історію, традиції та сучасність олімпійського руху. Діти ознайомлюються зі спортом як соціокультурним явищем, історією Олімпійських ігор Стародавньої Греції, процесом їхнього відродження в сучасну епоху завдяки діяльності П'єра де Кубертена, символікою та ритуалами Олімпійських ігор (олімпійський прапор, девіз, гімн, факел, клятва тощо), особливостями проведення літніх і зимових Ігор, видами спорту, що входять до олімпійської програми, а також історією олімпійського руху в Україні. Особлива увага приділяється видатним українським спортсменам, тренерам та діячам, які зробили значний внесок у розвиток олімпійського спорту.

- *Мотиваційний напрям* спрямований на формування стійкого інтересу до фізичної культури і спорту, розвиток внутрішньої мотивації до занять спортом, олімпійських ідеалів та здорового способу життя. У процесі навчання відбувається

поступове становлення ціннісних орієнтацій, морально-вольових якостей, почуття патріотизму, гордості за досягнення своїх співвітчизників, усвідомлення значення чесної боротьби, поваги до суперника, дотримання правил – як в спорті, так і в повсякденному житті.

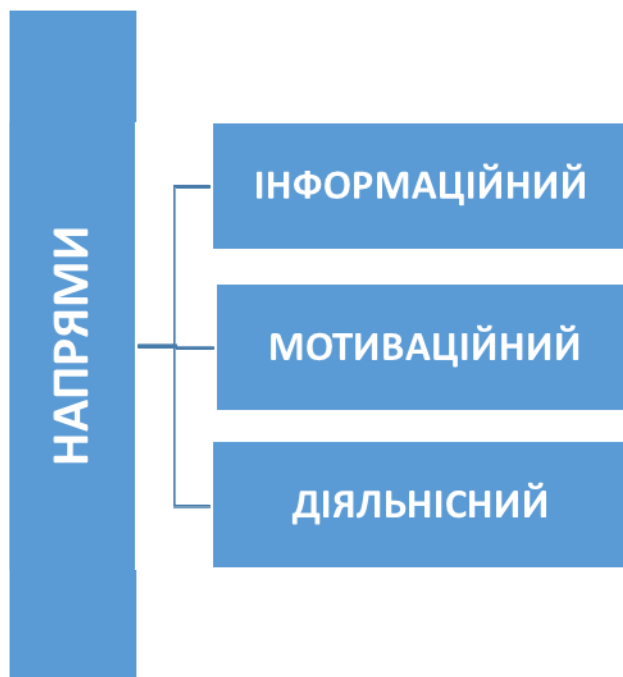

Рис. 1. Напрями, що реалізуються через зміст олімпійської освіти

- *Діяльнісний напрям* передбачає активну участь дітей у різних видах рухової, спортивної, творчої та комунікативної діяльності. Він включає формування практичних навичок: виконання фізичних вправ, елементів олімпійських видів спорту, участь у спортивних іграх, естафетах, проектах, конкурсах, квестах, майстер-класах, а також моделювання ситуацій, які сприяють засвоєнню моделей поведінки відповідно до принципів чесності, гідності, відповідальності та взаємоповаги. У цьому напрямі важливо забезпечити розвиток фізичних якостей (сили, витривалості, гнучкості, спритності), а також підтримку природних здібностей та індивідуальних інтересів дитини.

Інтеграція олімпійської освіти в освітнє середовище закладів дошкільної освіти є важливим напрямом формування у дітей раннього віку ціннісного ставлення до фізичної культури, спорту, здорового способу життя та етичних норм людського співжиття. Вона сприяє гармонійному розвитку особистості дитини, формуванню моральних якостей і позитивної мотивації до рухової активності. Реалізація цього напрямку передбачає вирішення комплексу педагогічних завдань:

- Формування уявлення про Олімпійські ігри як символ мирного змагання між народами, що спрямоване не лише на досягнення спортивних результатів, а й на фізичне, моральне та духовне вдосконалення людини, розвиток поваги до інших культур та ідеалів миру.

- Ознайомлення дітей з початковими знаннями про Олімпійські ігри, історію їх виникнення у Стародавній Греції, сучасне відродження, олімпійський рух, його символіку (олімпійські кільця, прапор, девіз, гімн, факел), а також з українськими спортсменами, які є прикладом наполегливості та гідності.

- Формування стійкого інтересу до фізичної активності через емоційно забарвлені образи героїв спорту, казкові сюжети, ігрові форми взаємодії, що

розкривають красу, естетику та моральну значущість занять спортом в контексті ідеалів олімпізму.

- Виховання морально-етичних якостей у душі олімпійських і загальнолюдських цінностей: дружби, справедливості, поваги до себе й інших, прагнення до самовдосконалення, толерантності, чесності, солідарності та мирного співіснування у колективі.

- Стимулювання змагальної активності, що реалізується через ігри, естафети, фізкультурні свята, рухливі змагання. Це дозволяє задовольнити природну потребу дітей у самореалізації, активності, визнанні та водночас формує вміння діяти за правилами, підтримувати інших, приймати перемогу і поразку з гідністю.

Інтеграція олімпійської освіти у дошкільне середовище має здійснюватися через ігрову, рухову, пізнавальну, художньо-творчу діяльність, яка відповідає віковим особливостям дітей і забезпечує емоційне залучення, інтерес і активну участь у процесі навчання. Важливо також залучати до цього процесу батьків і родинне оточення, створюючи єдиний виховний простір.

У Програмі розвитку дитини від народження до шести років «Я у світі» особлива увага приділяється комплексному поєднанню рухової та пізнавальної діяльності, що забезпечує всебічний розвиток малюка. Таке інтегроване навчання базується на використанні різноманітних видів діяльності, які органічно поєднують фізичний розвиток із формуванням когнітивних, емоційних і соціальних компетентностей дитини. Інтегровані заняття передбачають гармонійне поєднання змісту, навчальних завдань, ігрових та дидактичних засобів, що дозволяє створити цілісне навчальне середовище.

Значну роль у такій діяльності відіграють різноманітні види ігор – рольові, дидактичні, рухливі, ігри-драматизації, які не лише залучають дітей до активної взаємодії, а й стимулюють їх творче мислення, уяву та здатність до самостійного розв'язання завдань. Завдяки грі дитина занурюється в уявні ситуації, що характеризуються певною розбіжністю між видимою поведінкою та внутрішнім смисловим полем діяльності. Це створює унікальні умови для розвитку творчого підходу, у яких малюк навчається відтворювати, моделювати та осмислювати різні дії й ситуації.

Такі ігрові ситуації дозволяють дитині освоювати певні дії і вміння, навіть якщо в реальних умовах вона ще не має можливості досягти конкретного результату. Наприклад, в ролі лікаря чи продавця дитина опановує соціальні навички, навчається співпрацювати з іншими, формує уявлення про професії та навколишній світ. Рухливі ігри сприяють розвитку координації, моторики, витривалості, а дидактичні – логічного мислення, пам'яті та уваги.

Таким чином, інтегрований підхід у програмі «Я у світі» створює багатогранне середовище, де рухова та пізнавальна діяльність органічно взаємодіють, забезпечуючи всебічний розвиток дитини і закладаючи фундамент для подальшого навчання та соціалізації.

Нами були зроблені спроби інтегрувати елементи олімпійської освіти в освітні лінії Програми розвитку дітей «Я у світі».

Фізичне виховання є складовою освітньої лінії «*Особистість дитини*». Необхідність залучення дошкільнят до фізичної культури і спорту, включаючи олімпійський рух, зумовлене їх потребою в руховій активності, у здоровому способі життя, у пізнанні свого організму, його можливостей та розумінням ролі спорту в особистому житті й житті суспільства.

Фізичне виховання дошкільника передбачає не тільки формування різноманітних рухових умінь і навичок, а й набуття досвіду чуттєвого пізнання власних

рухових можливостей і свого місця в навколишньому світі. Відмітна риса фізичного виховання дітей дошкільного віку – це органічний зв'язок із розумовим вихованням.

У процесі дослідження ми виявили, що у 90,02 % дошкільнят викликає інтерес до історії виникнення Олімпійських ігор, їх символіки, церемоній, видатних представників олімпійських видів спорту. Олімпійський рух – важлива частина культури людства, і знайомство з його історією, безсумнівно, має стати частиною освіти дітей дошкільного віку, використовуючи ігри з елементами спортивних ігор, спортивні свята та Малі Олімпійські ігри з використанням олімпійської символіки та ритуалів.

В. А. Сухомлинський вважав, що процес пізнання світу і самого себе, як невід'ємної його частини, відбувається через різноманітні взаємодії та стосунки дитини з оточуючими людьми – батьками, педагогами, однолітками та іншими членами суспільства. Ці взаємини є не лише засобом задоволення основних фізіологічних та соціальних потреб дитини, але й важливою платформою для формування її особистості, самосвідомості та моральних орієнтирів. У процесі активної взаємодії дитина вчиться усвідомлювати власні почуття, думки та поведінку, усвідомлює своє місце у світі і соціальному середовищі. Через переживання спільних емоційних моментів, співпрацю, підтримку та взаєморозуміння формується відчуття причетності, відповідальності та готовності виконувати соціальні ролі. Саме такі соціальні зв'язки допомагають дитині відчувати себе повноцінним членом суспільства, розвивати почуття приналежності і взаємоповаги.

За В. А. Сухомлинським, пізнання світу – це не лише інтелектуальний процес, а й глибинне переживання, що включає емоційний і моральний розвиток дитини. Відкриваючи для себе світ і взаємодіючи з іншими, дитина не просто засвоює інформацію, а й формує своє унікальне «я», яке гармонійно поєднується із соціальними цінностями, нормами і традиціями, стаючи справжнім громадянином свого часу. [9].

Інтеграція елементів олімпійської освіти в освітню лінію *«Дитина у соціумі»* може відбуватися через бесіди з батьками про Олімпійські ігри та їх героїв-атлетів, читання книжок, перегляд телевізійних передач, що сприятиме також естетичному та моральному вихованню дитини.

Спілкування з відомими спортсменами, тренерами під час Олімпійських уроків, змагань, майстер-класів сприяє не тільки пізнанню дітьми їх спортивного шляху в досягненні високих результатів, а формує інтерес до занять фізичними вправами через моральний та естетичний образ олімпізму, «соціальну компетентність, збагачує соціальні уміння, розвиває творчі здібності» [14, с. 276].

Проблема формування позитивних взаємин між дітьми, є актуальною, так як сприяє входженню дитини в соціум, взаємодії з оточуючими людьми. Спілкування в колективі вчить дітей багато чому.

Діти навчаються жити в суспільстві, засвоювати правила поведінки, підкорятися загальноприйнятим нормам і водночас бути активними учасниками групової спільноти. Цей процес соціалізації набагато природніший, ефективніший і цікавіший, коли відбувається у контексті захоплюючої гри або спортивного змагання. Саме в такі моменти дитина не просто виконує правила, а переживає емоційне включення у спільну діяльність, що стимулює її внутрішню мотивацію і бажання взаємодіяти з іншими.

Особливу роль у цьому відіграють сюжетні ігри, що знайомлять дітей з ідеєю Олімпійських ігор – як мирного, дружнього та чесного змагання, яке об'єднує народи всього світу задля фізичного вдосконалення і самовдосконалення. У таких іграх діти отримують змогу відчувати себе частиною великої спільноти, зрозуміти важливість цінностей, закладених в олімпійському русі, таких як дружба, повага, рівність і чесна боротьба (Fair Play).

Під час участі в іграх і змаганнях у дітей розкриваються широкі можливості для особистісного розвитку: вони загартовують характер, вчать контролювати емоції, демонструють лицарські якості – чесність, справедливість, повагу до суперника. Водночас отримують перші уроки справжньої дружби, взаємодопомоги і командної роботи, що формує уявлення про колективні взаємовідносини як про спільну відповідальність і підтримку.

Крім того, такі активності допомагають дитині краще усвідомити власні сили, можливості та межі, а також надають простір для постановки особистих цілей і досягнення власних рекордів. Завдяки цьому формується внутрішня мотивація до саморозвитку та прагнення досягати нових висот, що є важливим фундаментом для подальшого фізичного, соціального і морального зростання.

Включення елементів олімпійської освіти до освітньої лінії «*Дитина в природному довкіллі*» принесе велику користь для формування у них бережливого ставлення до природи і довкілля. Екскурсії на спортивні споруди ознайомлять дошкільників з «правилами поведінки на спортивних спорудах з метою збереження їх у чистоті і порядку; бережливим ставленням до використання природних ресурсів у повсякденному житті і під час занять фізичною культурою і спортом; турботою про збереження зелених зон на території спортивних майданчиків» [4]. А піші походи у природу навчать дітей використовувати природний матеріал для подальшої творчості у створенні олімпійських символів.

Олімпійська історія має в своєму розпорядженні багато творів мистецтва, які можуть сприяти формуванню художньо-естетичних вподобань дітей при реалізації освітньої лінії «*Дитина у світі культури*».

Формування всебічно розвиненої особистості засобами мистецтва відбувається через активну продуктивну діяльність, у процесі якої дитина створює певний матеріальний або духовний продукт. Така діяльність не лише розвиває творчі здібності, моторику рук, уяву та естетичний смак, а й сприяє глибшому усвідомленню навколишнього світу, культури та історії.

У закладах дошкільної освіти до продуктивних видів діяльності традиційно відносять малювання, ліплення, аплікацію та конструювання. Вони є основними формами, через які діти виражають власні думки, почуття та ідеї, одночасно розвиваючи дрібну моторику, просторове мислення та координацію рухів.

Важливим ресурсом для продуктивної діяльності можуть стати олімпійські символи – олімпійські кільця, смолоскип, талісмани та інші атрибути, що не лише прикрашають творчі роботи, а й несуть у собі глибокий зміст, сприяючи вихованню у дітей почуття належності до великої світової спільноти. На початковому етапі дошкільникам можна пропонувати спеціальні олімпійські розмальовки, які допоможуть їм краще запам'ятати символіку і зрозуміти її значення через творчість.

Для поглибленого розвитку навичок декоративного малювання та ознайомлення з історією спорту особливу увагу можна звернути на мистецтво Стародавньої Греції, зокрема на вазопис – один із найяскравіших видів декоративного мистецтва античності. Через знайомство з вазописом діти дізнаються про види атлетичних змагань, які проводилися на Олімпійських іграх античності, а також про важливість фізичної культури і гармонії тіла та духу у грецькій культурі. Таке поєднання історії, мистецтва і спорту не тільки збагачує культурний світогляд дітей, а й стимулює їх інтерес до активного і здорового способу життя.

Відомо, що під час Олімпійських ігор Стародавньої Греції, перед глядачами виступали музиканти, поети, філософи. Здавна мистецтво було невід'ємною складовою атлетичних змагань. Ця традиція, за яку так уболівав П'єр де Кубертен, продовжилася до сьогодні.

Тому під час проведення у закладі дошкільної освіти заходів з олімпійською спрямованістю варто використовувати не тільки музичний супровід (олімпійський гімн, спортивні марші, пісні спортивної тематики; знайомство з ритмом і темпом тощо), а й театралізовані міні-вистави за участю дошкільників, які через образи своїх героїв отримують відчуття присутності у тій чи іншій історичній епосі, набувають позитивних якостей тих персонажів, яких вони представляють. Для постановок можна використовувати міфи про започаткування Олімпійських ігор Стародавньої Греції, переможців Ігор тощо.

Олімпійська тема дозволяє знайти застосування у реалізації освітньої лінії *«Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»*. «Нехай буде золотим правилом для тих, хто навчає: все, що тільки можна, надавати для сприймання чуттями: видиме – зором, чутне – слухом, запахи – нюхом, доступне смакові – смаком, доступне дотикові – дотиком. Якщо якісь предмети можна сприйняти одразу кількома чуттями, нехай вони зразу ж і відчуються кількома чуттями» [12]. Таким Я. А. Каменський вважав золоте правило дидактики, що має безпосереднє відношення і до сенсорних здібностей дитини.

Серед елементів олімпійської освіти, які можуть застосуватися у сенсорно-пізнавальному просторі дошкільника, можна назвати давню гру «Тангам»; проходження дитиною олімпійського лабіринту; мозаїку та конструктор «Lego» для відтворення олімпійської символіки, що допомагає розвивати дрібну моторику та просторову уяву дитини.

Освітня лінія *«Діяльність дитини»* передбачає ігрову, трудову та елементи навчальної діяльності.

Гра – важливий інструмент для когнітивного, фізичного, соціального та емоційного розвитку дітей, їхньої уяви та творчих здібностей.

Видатний педагог дошкільної освіти Ф. Фребель бачив у грі дієвий засіб гармонійного розвитку дитини. В системі його підходів головними вважалися активність самої дитини, спонукання і організація її самостійної діяльності [15]. Ігрова діяльність «допомагає дітям керувати своїми думками, ідеями, почуттями, стосунками, фізичним «Я», пізнати себе, а також встановити стосунки з іншими людьми та оточуючим світом» [5, с. 22].

До всього різноманіття ігор (сюжетно-рольові, дидактичні, конструкційно-будівельні, рухливі, спортивні ігри за спрощеними правилами тощо) має сенс внесення елементів олімпійської освіти. Так, під час занять з фізичної культури ми пропонуємо знайомити дітей з олімпійськими видами спорту, застосовуючи відповідний дидактичний матеріал: картки, плакати, відео ролики тощо.

Освітнього напрямку набувають свята з використанням олімпійських церемоній – «Малі олімпійські ігри», «Олімпійські мандрі», «Олімпійські квести» тощо. У процесі гри у дітей формуються олімпійських цінностей – дружби, поваги, прагнення досконалості, дотримання правил Fair Play, які закріплюються і в подальшому переносяться у повсякденне життя дитини. Участь у заходах за моделлю найбільших міжнародних змагань кожного чотириріччя – Олімпійських ігор – виховує любов до фізичної культури і спорту, потребу в самовдосконаленні, цілеспрямованість, долучає до культури людства. Через змістовну діяльність такі заходи пов'язують різні освітні галузі, такі як музика, мистецтво, фізична культура і здоров'я, мова, математика, суспільствознавство і ціннісне виховання.

Усередині ігрової діяльності починає формуватися основа навчальної діяльності, яка згодом набуває провідного значення у розвитку дитини. Ігри виступають як природне середовище, де діти не лише розважаються, а й засвоюють нові знання, уміння, розвивають мислення, увагу, уяву та мовленнєві навички. Саме через гру

відбувається перший досвід орієнтації в соціальних ролях, розуміння правил і норм поведінки, що згодом стає базою для цілеспрямованого навчання.

Паралельно із розвитком навчальної діяльності у дітей у процесі трудової діяльності активізуються не лише фізичні сили, а й розумова активність. Праця, навіть у простих формах, стимулює координацію рухів, розвиває моторику, а також вчить організації, послідовності, відповідальності за виконання завдань. Працюючи разом з іншими дітьми, малюки формують важливі соціальні навички – вміння співпрацювати, домовлятися, допомагати і підтримувати один одного.

Цей колективний труд сприяє формуванню у дитини прагнення бути корисним, відчувати себе частиною спільноти, відповідати за спільний результат. У результаті трудова діяльність стає не лише засобом розвитку фізичних та розумових якостей, а й фактором виховання моральних цінностей, самодисципліни і внутрішньої мотивації до активної участі в житті колективу.

Таким чином, ігрова, навчальна та трудова діяльність тісно взаємопов'язані і послідовно розвиваються, забезпечуючи комплексний розвиток особистості дитини у різних сферах – фізичній, інтелектуальній, соціальній і емоційній.

Важливої ролі у розвитку дитини набуває реалізація освітньої лінії «Мовлення дитини».

Використання матеріалів, пов'язаних з Олімпійськими іграми, надають чудові можливості для збагачення уявлень дитини про олімпійські види спорту, Олімпійські ігри та їх героїв, олімпійські цінності.

У процесі занять з розвитку мовлення ми пропонуємо використовувати давньогрецькі міфи про походження античних Олімпійських ігор, їх переможців Мілона Кротонського, братів Діоскурів – Кастора і Полідевка, династію Діагорів тощо. Цікавими для дошкільників стануть легенди про Прометея, героїв Геракла і Тесея, аргонавтів.

Прослуховування легенд і міфів варто супроводжувати ілюстраціями та поєднувати з елементами дрібної моторики, яка безпосередньо пов'язана з мовленням, і позначається не тільки на розвитку дитини, а й на запобіганні й усуненні дефектів мовлення.

На наш погляд, стануть у нагоді й розгадування загадок на спортивну тему, яке розвиває здатність до аналізу, узагальнення, формує вміння самостійно робити висновки, сприяє розширенню їх словникового запасу. Також, ефективним у розвитку мовлення дошкільників є використання фотографій, на яких відображені емоції на обличчях спортсменів, за якими діти висловлюють свою думку про те, що відчувають спортсмени.

Висновок

Інтеграція елементів олімпійської освіти в освітнє середовище закладу дошкільної освіти є цілком можливою та доцільною в межах реалізації Програми розвитку дітей від народження до шести років «Я у світі». Важливо, що така інтеграція не потребує зміни або порушення структури програми, а, навпаки, органічно доповнює її зміст, збагачуючи ціннісне, змістове та виховне наповнення освітнього процесу.

Запропоновані форми впровадження елементів олімпійської освіти в освітні лінії програми – «Особистість дитини», «Дитина у соціумі», «Дитина в природному довкіллі», «Дитина у світі культури», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», «Діяльність дитини» та «Мовлення дитини» – відкривають широкі можливості для формування цілісної, гармонійно розвиненої особистості дошкільника.

Олімпійська освіта, як носій гуманістичних ідеалів і морально-ціннісних орієнтацій, здатна забезпечити позитивну динаміку в розвитку фізичних, інтелектуальних, моральних і соціальних якостей дітей дошкільного віку. Вона сприяє

формуванню активної життєвої позиції, розвитку емоційного інтелекту, відповідального ставлення до себе та інших, а також закладає основи для подальшої ціннісної орієнтації впродовж життя.

Список використаних джерел

1. Єрмолова В. М. Теоретико-методичні засади інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів : дис. ... канд. фіз. виховання і спорту : 24.00.01. К., 2010. 187 с.
2. Клепко С.Ф. Інтегративна освіта і поліморфізм знання. Київ-Полтава-Харків: ПОІПОПП, 1998. 360 с.
3. Коменський Я. А. Вибрані педагогічні твори у трьох томах / під ред. з бібліограф. нарисом і приміт. А. А. Красновського. К. : Радянська школа, 1940. Т. 1. Велика дидактика. 248 с.
4. Лимаренко Н. П., Єрмолова В. М. Олімпійська освіта в системі освіти для сталого розвитку дітей дошкільного віку. Олімпійський рух на теренах України – минуле та сьогодення : матеріали Всеукр. наук. конф. Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2024. С. 138–143. URL: https://www.researchgate.net/publication/377845324_Olimpijskij_ruh_na_terenah_Ukraini_-_minule_ta_sogodenna_2024 (дата звернення: 15.03.2024).
5. Лимаренко Н., Єрмолова В. Фребелівська педагогіка в системі олімпійської освіти. Молодь та олімпійський рух : зб. тез доп. 17 Міжнар. конф. молодих вчених, 07.05.2024 р. К., 2024. 244 с. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_tez_dopovidey_xvii_molod_ta_olimpiyskuu_ruh_13_05_24.pdf (дата звернення: 15.06.2024).
6. Нова українська школа: порадник для вчителя / під заг. ред. Н. М. Бібік К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
7. Педагогічний словник / за ред. М. Д. Ярмаченка. К. : Педагогічна думка, 2001. 516 с.
8. Соціолого-педагогічний словник / укл. С. У. Гончаренко, В. В. Радул, М. М. Дубінка та ін. К. : «ЕксОб», 2000. 304 с.
9. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : у 5 т. К. : Радянська школа, 1976. Т. 1. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості ; Духовний світ школяра ; Методика виховання колективу. 1976. 653 с.
10. Сучасний тлумачний словник української мови: 100000 слів / за заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Дубічинського. Х. : ВД «ШКОЛА», 2009. 1008 с.
11. Теоретичні і методичні основи викладання загальнотехнічних і спеціальних дисциплін: інтегративний підхід : монографія / За ред. І. Козловської та К. Леніка. Львів : Євросвіт. 2003. 248 с.
12. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки / за заг. ред. З. Н. Борисової. К. : Вища школа, 2004. 511 с.
13. Щербань П.М. Прикладна педагогіка: навч.-метод. посіб. К.: Вища шк., 2002. 215 с.
14. Я у світі : програма розвитку дитини від народження до шести років / О. П. Аксьонова та ін. К. : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. 488 с.
15. Fröbel F. The education of man. University Press of the Pacific, 2004. 368 p.